

Handwritten text on the right edge of the page, including numbers 3, 4, 5, 6, 7, 8, 1, and 10, possibly indicating a list or index.

596

M

1720, 6.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
COMPENSA-
TIONE,

QVAM

DEO T. O. M. bene juvante

Sub PRÆSIDIO

DN. JOHANNIS GEORGII
SCHERZII,

J. U. D. & Prof. Publ. Ordinarij,

p. l. RECTORIS Universitatis Magnifici
& Capit. Thom. Canonici,

IN ALMA ARGENTINENSIVM
UNIVERSITATE

SOLENNI *Eruditorum Examine*
subjicit

IGNATIUS CETTI,

Selestadiensis-Alfata, AUCTOR.

A. d. xvi. Februarij Anno MDCC XX.

ARGENTORATI,
LITERIS JOHANNIS PASTORII.

DEO,
PATRIÆ,
PARENTIBUS
ET
AMICIS.

S
Compensationis materia *Et* u-
 tilis est in foro, vitaeque civi-
 li, *Et* in scholis crebram dis-
 serendi materiam praebet. Hinc,
 cum Publico fides esset facienda de meis
 in Juris studio Profectibus, credidi me
 rem facturum non alienam ab instituto
 meo, si quadam amplissima illius materia,
 tanquam Thema Disputationis propone-
 rem. Rogo autem DEUM T.O.M. ut
 huncce laborem nostrum feliciter cedere
 jubeat; simul etiam Benevolum Lectorem
 rogatum cupio, ut erranti eo facilius ve-
 niam impertiatur, quo promptius fateor
 me Hominem esse.

§. I.

Compensatio bene definitur, q' od sit
Debiti & Crediti inter se contribu-
tio, ipso jure mutuuum debitum tollendi
gratiâ facta.

§. II.

Dum dicitur esse *Contributionem de-
biti & crediti* satis docetur Compensatio-
nem inter eos, qui non sunt mutui debi-
tores, vel in eorum locum succedere, lo-
cum non invenire. Hinc est, ut Compens-
fatio non procedat, si debet maritus &
debeatur uxori, vel debeatur Civibus, &
debeat Civitas, vel debitor Principalis de-
beat & debeatur fidejussori, vel debeat fi-
lius & debeatur Patri, vel debeat Tutor
suo nomine & debeatur Pupillo.

§. III.

Voces: *ipso jure*, non id indigitant,
quasi Exceptio Compensationis in foro
non esset alleganda; sed eo tendunt, quod
Compensatio, posteaquam debita ratione
est allegata, vires suas exerat, non demum
ab

ab eo momento, quo fuit allegata, sed ab illo, quo mutuuum debitum adesse coepit; cujus rei hic est effectus, quod exinde mora non amplius commissa esse censeatur; quod pignora & fidejussores liberentur; quod usurae currere desinant.

§. IV.

Germani Compensationem intelligunt per *Abrechnung / Abschlag*; hinc proverbium: *Abschlag ist gute Bezahlung* / vid. *Herr. in Paræm. Jur. Germ. lib. 1. Par. 38.*

§. V.

Dividi solet Compensatio in Perpetuam & Temporariam; ubi Temporariae nomine Retentio denotatur; sed Divisio hæc admodum est imperfecta; revera enim definitio Divisi uni Divisorum, nempe Retentioni, non convenit.

§. VI.

Non tantum Jure Civili obtinet Compensatio, sed Juri Naturali summe est conveniens. Quid enim æquius est, quam,

A 3

ut, si

ut, si Andreas debeat Bernhardo, postea autem Bernardus incipiat vicissim debere Andreæ, Andreas nil cogatur solvere Bernhardo, nec etiam Bernardus Andreæ aliquid solvat. Cui enim bono cogatur Andreas solvere Bernhardo illam summam, quam statim ipse à Bernhardo iterum potest repetere. Hanc æquitatis rationem optime exprimit *Jctus Paulus in l. 173. §. 3. π. de R. I.* dicens: *Dolo facit, qui petit, quod redditurus est*; id est, uti recte *Jacobus Gothofredus in Comm. ad R. I.* explicat, qui petit id, quod eidem in continenti, statim redditurus est; quod eo magis in vita Civili impediendum, quo *magis nostra interest non solvere, quam solutum repetere*, juxta *l. 5. π. de Compens.* Multa enim post primam solutionem factam possunt intervenire, quæ solutionem ex altera parte faciendam vel morantur, vel plane sufflaminant.

§. VII.

In Compensationem autem in judicio
non

non alia debent venire debita, quam quæ
 utrinque sunt liquida, & uti lex *fin. C. de
 Compensat.* loquitur, *non multis ambagi-
 bus innodata.* Dicuntur autem liquida,
 illa, de quibus constat quid, quale, quan-
 tum debeatur. Constare autem hoc cen-
 setur etiam de illis, quorum conditio in-
 tra terminum probatorium manifestari
 potest, licet nunc actu nondum illa sit
 nota. *Carpzov. Jurisprud. For. P. I. c. 8.
 def. 10.*

§. VIII.

Compensantur autem Quantitas cum,
 Quantitate, modo res, quæ in compensa-
 tionem deducuntur, sint ejusdem generis
 proximi, vel, ut cum Logicis loquamur,
 ejusdem speciei; hinc si debeam tibi 10.
 mensuras vini, tu autem mihi debeas 10.
 mensuras olei, Compensatio locum non in-
 venit. *arg. l. 2. §. 1. π. de Reb. Credit. l. 16.
 C. de solut.* Id autem non requiritur, ut
 ex utraque parte æqualis debeatur Quan-
 titas. Nam in *l. 12. C. h. t. Maximia-*
nus

nus & *Diocletianus Corneliano* rescri-
 bunt, quod si ipse Creditori suo, qui &
 ipsi aliquid quidem debet, sed minus
 eo, quod *Cornelianus* debet, opposuerit
 Compensationem, illa valeat, ad eum ef-
 fectum, ut si id, quod summam compen-
 satam excedit, ipse solverit præterea, con-
 tra creditorem Actione Pignoratitia ad
 pignora recipienda agere poterit. adde
l. 5. C. eod. Species autem cum Specie seu
 Corpus cum Corpore, aut Species cum
 Quantitate non compensatur. *l. 26. §. 4.*
π. de Cond. Indeb. l. 13. §. π. de Pignor.
arg. l. 2. §. 1. de Reb. Cred. Cujus rei ra-
 tio est, quia Species pro Quantitate
 aut Species pro Specie regulariter solvi non
 potest: præterea etiam diversa est æsti-
 mationis & affectionis ratio, quæ in Spe-
 cies cadit. Si tamen Species sint pares,
 quarum una alterius vicem eandemque
 æstimationem habet, tunc Compensatio
 admittenda videtur; cum ratio cur Com-
 pensatio prohibita est, nempe affectio &
 di-

diversitas valoris hic cesset : hinc si Titius Mevio promiserit usumfructum fundi Tusculani , ipsi autem à Cajo , cuius heres est Mevius, legatus fuerit ususfructus fundi Tusculani, Compensatio locum habet, adeoque neuter aliquid præstat. vid. *Hiliger in Donell. Enucl. cap. 15. l. 16. lit. x.* & *Frantz. in Comm. ad π. h. t. n. 18.* Admittitur etiam Compensatio, si species fuerit æstimata venditionis gratia ; Idem obtinet, si genus utrinque debeatur, e. g. debeo Andreæ equum in genere, Andreas mihi vicissim debet equum in genere ; hic Compensatio omnino locum habet. conf. *Bachov. ad Treutler. Dissert. 25. §. 8. lit. 10.*

§. IX.

De rebus Depositis imprimis quæritur, an in illis Compensatio locum habeat? Hic manifestum ex iis, quæ de speciebus diximus, quod in deposito speciei illa adhiberi non possit, ne quidem si pecunia fuerit deposita ; cum & illa in hoc

B

ne-

negotio naturam speciei seu corporis induat. Majus dubium est de casu, si res deposita culpa depositarij perierit, & contra ipsum hoc nomine Actio depositi instituat, annon Compensatio allegari possit, si deponens vicissim Depositario aliquid debeat? Pro negativa est *l. ult. pr. C. de Compensat.* ad quam respicit Imperator *Inst. de Action. §. 30.* dicens: *Nostra Constitutio easdem Compensationes, qua jure aperto nituntur, latius introduxit, ut actiones ipso jure minuant, sive in rem, sive in personam, sive alias quascunque, excepta sola Depositii Actione, cui aliquid Compensationis nomine opponi sane iniquum esse credimus, ne sub pretextu Compensationis depositarum rerum quis exactione defraudetur.* Pro affirmativa autem est, quod ubi pro specie æstimatio est restituenda, compensari possit; & deponens fallendi vel lædendi animum satis ostendat, si rem, quam in effectu (si vicissim aliquid debet) penes se ha-

habet denuo exigat. vid. *Titius in observ.*
adLauterb.adh.r. Observ.451. NobisNe-
 gativa verior videtur? satis enim Impe-
 rator ostendit se Deposito, tanquam ne-
 gotio, quod ex singulari fiducia de alte-
 rius fide contrahitur, singularem & ano-
 malum plane effectum tribuere voluisse.
conf. c. ult. X. Depos.

§. X.

De Annuis Reditibus nunc disquiren-
 dum. Duplex autem hic oritur qua-
 stio. Prima: An si Emtor annuorum
 redituum venditori debeat aliquam pe-
 cuniæ summam pretio Emtionis, sive æ-
 qualem, sive minorem, venditor horum
 redituum compensatione uti possit? Nos
 id affirmandum censemus. Nam qui
 compensat, solvit *per l. 76. π. de V. S.*
 Nunc autem notissimi Juris est, quod
 Venditor talis solvendo pretium acce-
 ptum se pro lubitu liberare possit ab o-
 nere solvendi Annuos Reditus. Exten-
 dunt

dunt hoc aliqui ad eum etiam casum , si nempe in contractu Emptionis Venditionis horum redituum conventum fuerit , quod reemptio eorum debeat simul fieri una eademque vice , *que la rente ne soit rachetable , qu'en un seul payement.* vid. *Brodeau ad art. 105. de la Coutum. de Paris*, ubi notat *Arresto* quodam memorabili mens. Dec. 1607. ita fuisse iudicatum. Extensionem autem hancce Regulis Juris non convenire cum *Mornacio ad l. 4. π. de Compens.* aliisque arbitramur. Altera quaestio est : An si Emtor Annuorum Redituum aliquam pecuniae summam Venditori debere inceperit , & eo nomine conveniatur , Emtor Compensationis Exceptione uti queat ? Ad quam respondemus, quod non ; ex eadem ratione, quia, qui compensat , solvit ; cum itaque juxta communia jura Debitor Annuorum Redituum à Venditore ad solvendum seu ad restituendum pretium Emptionis, quod accepit , cogi non possit, nec cogi

cogi poterit , ut Compensationem admittat.

§. XI.

De eo etiam dubitatur: An, si quis juravit se soluturum hoc vel illud, Compensationis beneficio gaudeat? Existimamus autem non invita veritate afferi hoc posse, non tantum in eo casu, si debitum demum post juramentum interpositum supervenerit, sed & in eo, si jam adfit, modo jurans illud adesse nesciat; aut saltem de eo non cogitet. Quodsi autem ei constet de debito suo, per hoc, quod jurat, videtur renunciasse juri compensandi, & se ad naturalem solutionem obstrinxisse. conf. Coccejus in *Jure Civ. Controu. p. m. 76.*

§. XII.

Quid autem dicendum de casu, si Creditor meus, qui & ipse mihi debet, Actionem suam Tertio cedat, An Exceptio Compensationis, quæ opponi poterat Cedenti, nunc etiam contra Cessionari-

B 3

um

um allegari potest? Negat quidem hoc *Carpzov. lib. 3. dec. 255.* sententiamque suam duobus præjudiciis *Fori Electoralis Saxonici* firmat, sed in affirmantium sententiam Juris Ratio nos ire cogit. Cum enim Compensatio ipso jure fiat, consequens est debitum illud, quo quis tenebatur Cedenti, vel in totum vel in tantum fuisse sublatum eopse momento, quo Cedens Debitoris sui debitor esse cœpit: unde sequitur jus exigendi illud debitum, quod est expunctum, non potuisse transferri in Cessionarium. *l. 20. π. de A. R. D. l. 54. π. de R. I. conf. Frantzkius lib. 1. Resol. 13.* Movit hæc juris Ratio *Scabios Lipsienses*, ut, vivente & assidente adhuc *Carpzovio*, ab Antecessorum suorum sententia recesserint, & Compensationem hic locum habere debere decreverint, uti notat Celeberr. *Christian. Thomasius in notis ad Strauchij Dissert. XVII. §. 10. p. 194.* Obrinet autem hoc non tantum si Cessionarius directa agat Actione, sed & si utili; cum

cum actio utilis ad plus dari non possit, quam dabatur actio directa; sicque res se habet, sive Cessio ortum debeat titulo lucrativo, sive oneroso; vid. ante alleg. *Frantz. lib. 1. Res. 13.*

§. XIII.

Potest autem allegari Exceptio Compensationis & ante litis contestationem ad impediendum litis ingressum. vid. *Carpzov. Jurisprud. For. P. 1. C. 8. dec. 2.* & post eam, lite jam fervente. Imo post latam sententiam in ipsa Executione; juxta regulam in jure fundatam & in foris receptam; quod omnis Exceptio peremptoria, quæ non impugnat sententiam ipsam, opponi possit in Executione. conf. *Müller. ad Struv. Synt. J. Civ. Ex. 21. §. 28.*

§. XIV.

Quodsi opposita non fuerit Compensatio, sed ex errore id, quod ab Adversario petebatur, sit solum, tum Condictio indebiti locum habet; revera enim eo tempore, quo solutio est facta, ne debitum
qui-

quidem naturale aderat ; qui enim compensare potest, solviffe videtur. Cui sententiæ destruendæ non sufficiunt *l. 8. π. Rer. Amot. § l. 2. π. b. t. § S. 20. Institut. de Action.*

§. XV.

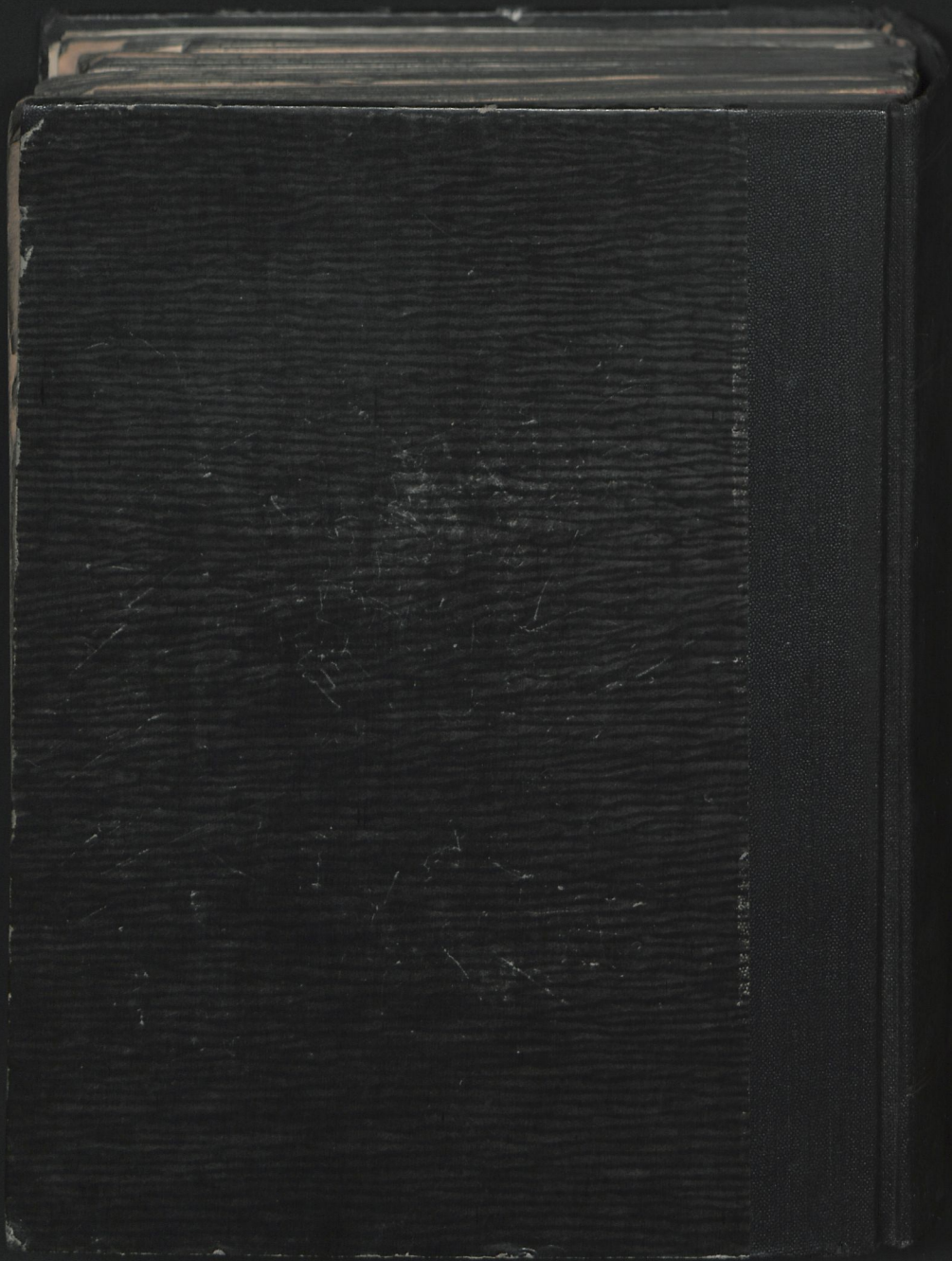
Annon vero Judex videns Compensationis Exceptioni locum esse, proprio motu, si ille etiam, qui Compensatione uti poterat, taceat, ejus rationem habere debet? Respondendum videtur, quod, si ex Actis Judicialibus clare hoc Judici appareat, Judex eam attendere debeat. Quod secus se habere statuunt Dd. si aliunde ejus rei habeat notitiam. vid. *Zaunschliffer. de Off. Judicis Suppletor. P. 1. Concl. 10. §. 4. & Part. 2. Concl. 11. §. 5.* Possent hisce plurima ex Materia hacce amplissima & utilissima addi ; verum instituti nostri ratio nos hic rivos claudere jubet.

DEO SOLI GLORIA.

1018

ULB Halle 3
007 430 779

576

DISSERTATIO JURIDICA
DE
COMPENSA-
TIONE,

1720, 6.

QVAM
DEO T. O. M. bene juvante

Sub PRÆSIDIO

DN. JOHANNIS GEORGII
SCHERZII,

J. U. D. & Prof. Publ. Ordinarij,

p. t. RECTORIS Universitatis Magnifici
& Capit. Thom. Canonici,

IN ALMA ARGENTINENSIVM
UNIVERSITATE

SOLENNI *Eruditorum Examine*
subjicit

IGNATIUS CETTI,

Selestadiensis-Alfata, AUCTOR.

A. d. XVI. Februarij Anno MDCCXX.

ARGENTORATI,
LITERIS JOHANNIS PASTORII.

